

IDENTITÁS- MONDATOK

Anyai nagyapám szülei nem tudtak magyarul. Eleve nem, később pedig már nem tanultak meg, csak épphogy.

Dédanyám Klagenfurtban született, nagyapa németül álmodott állítólag, anyukám szerint.

Az apu mindig németül kiabált álmában, mesélte anyám, egyszer én is hallottam, emlékszem rá, bár elég kicsi voltam; értelmetlenségeket mormolt maga elé a nagyapám.

Ült a középső szobában a füzete előtt, és nyilván az anyanyelvén számolt.

Vranovits Emánuel, egy valahogy Kassára (Košice, Szlovákia) került, elszegényedett horvát bárói családból, anyja Petroschnigg Johanna, klagenfurti lány, ki tudja, miért, Budapestre költöztek, és jött a sok gyerek, összesen kilenc.

Mérmök, lump, tisztviselő, katona, újságíró, színésznő, ilyesmik, vagyis tizenegy, kető közülük csecsemőkorában meghalt.

Az újságíró Varjasra magyarosított, Janka néni, a színésznő, Várnaira, Anna néni pedig hozzám *egy zsidóhoz*, Fodor nevű filmproducer, még idejében leléptek *hálivúdba*, volt némi családi skandalum meg röhécselés a dolog körül.

Királydaróczi Daróczy István partiumi kisenemes, gazdatiszt, neje Csengeri Tóth Erzsébet, Dsida Jenő magyar költő édesanyjának testvére, Szatmárnémetiben éltek, anyai nagymamám ott született, ez a terület ma Romániához tartozik.

Az első világháború utáni trianoni béke-

szerződésen a Magyarországtól Romániához csatolt rész körülbelül tízezer négyzetkilométerrel nagyobb a mai Magyarországnál.

Az összes nagyszülóm a mai Magyarország területén kívül született.

A Daróczyak is sokan voltak, hét testvér, egy virtigli magyar dzsenti gyermekei, à la Mikszáth Kálmán, amolyan *beleugrok a veleneci tükörbe* mulatós fajta, dédpapa konkrétan bele is ugrott, addig ugrált, míg az összes birtokot elugrálta.

Nagymamám tízegynéhány éves korában vállára akasztott flóbert-puskával mászkált a tarlón, nyulakra lövöldözött.

Volt revolvère is, a nyarakat a zánkai villájukban unatkozta végig a lányaival, plusz cseléd, négy nő, kirakta a revolvért maga mellé az éjjeliszekrényre, für alle Fülle, ez későbbi történet, kilencszázhuszas-harmincas évek.

Aztán, még később, nemigen értette, miért kellene beszolgáltatnia a pisztolyát.

Sok mindent azután már nem értett, mégis végigcsinálta rendesen.

A Kukorelly elmagyarosodott olasz család, a XVIII. század elején C-vel és i-vel írták a nevüket, birtokosok, nagybérlok, közhivatalnokok, katonatisztek.

Úgynevezett urak.

A Szondy utcában lakunk, mondhatnám, *mindezekhez képest* a Szondy, egy a közepe felé picit meggörbülő, hajdan kispolgári, lassan lerohadó, jellegzetes pesti utcában.

Apám 1914. szeptember 21-én született, az apja, Károly nagyapám akkor már nem élt, elesett a fronton.

Úgy kezdte, hogy elesett.

Esküvő meg minden, azonnal frontszolgálat, azonnal meghalt.

Apám és számos unokatestvére magy. kir. honvédtiszt, a Ludovika Akadémián végeztek, aki vitézséget kapott, magyarosított.

Az apám a székesfehérvári Szent István 3. honvéd gyalogezred századparancsnoka, a Magyar Király Szálloda éttermében mulattak, díszelgett Horthy előtt, nőügyek stb., az orosz fronton, a brjanszki erdőben partizánvadász, súlyosan sebesült, amerikai fogságba került, 1946-ban hazavergődött.

Úgy kell elegánsan kitölteni a bort, hogy pontosan huszonegy csöpp maradjon az üvegben, se több, se kevesebb, ezt a tudást most megosztom Önökkel.

Rákosi alatt aztán államosítottak mindent, nagyjából az egész családomat kitelepítették.

A kitelepítés deportálás, úgy megy, hogy éjszaka jön a teherautó, felpakolják őket a platóra, az egész pereputtyot leviszik valami Tisza melletti faluba, beköltöztetik egy parasztcsalád házába.

Üldögél apukám 1938 telén tisztársaival a Magyar Király Szálloda éttermében egy lefordított borosüveg előtt, és várják, kijön-e még egy csöpp. Vagy nem jön ki.

És húzza a cigányprímás a fülébe azt, hogy *ledüüllött, ledüüllött a szénaboglya teteje, gólyamadár, sej-haj, fészket rakott belőle.*

Nagyanyámnak volt két osztrák társalkodónője, ikrek, a Pikki néni meg a nem tudom milyen néni, vénkisasszonyok, ők tanították apámat németül.

Amennyiben hajlandó lett volna, de ő inkább viccből fölmászott a diófára.

Emlékszem Pikki néniére meg az izé néniére, Erna, iszonyú öregek és csontosak, csoszogtak a Németvölgyi úton, két réges-régi, édeségszagú veréb, valahogy Pesten ragadtak a háború után, nem tanultak meg rendesen magyarul.

Csak keveset, amennyi muszáj egy egész élethez.

Károly nagyapám anyja Keller-lány, birodalmi német, valahonnan Berlin mellől, neje Koloszar Kornélia, nagybirtokos család, Koloszar dédapám versenylovakat tenyésztett, üzemek, házak, háromezer hold földbirtok Beregsomban, ma Ukrajnához tartozik.

Akkor az Osztrák–Magyar Monarchiához.

Később Csehszlovákiához, az 1938-as első bécsi döntés szerint Magyarországhoz, a második világháború után a Szovjetunióhoz – igazi K. u. K.-katyvasz.

Az 1920-as trianoni döntés után Koloszar dédapám azt találta ki, hogy fel-pirosfehérvölgy-lobogóztatta az egyik hintóját, és áthajtatott Somból Beregszászra, ott le-föl graszszált, mire a demokratikus csehszlovákok kiutasították az öregurat az országból.

El kellett kótyavetyélnie a földbirokat.

A Koloszarok elmagyarosodott tótok.

Német, osztrák, olasz, horvát, magyar, tót, csak a zsidó maradt ki, és került épp ezért olykor a családi diskurzus centrumába, mint, gondolom, a gojózás zsidó diskurzusok centrumába.

A zsidózás a zsidók iránti *kellő* érdeklődés, többször (mint nem) a *kelléténel* hevesebb, nem mindig rosszindulatú, legtöbbször rosszindulatú, és az identitásról szól.

Ami, lássuk be, unalmas dolog.

Az identitás unalmasan érdekes valami, unalmas, hogy ilyen érdekes.

Én például, vegyük némi ásítózás után ezt a számomra kézreeső példát, abszolút nemzeti vagyok, a legegyügyűbben az, olasz felmenők dacára sem bírok az olasz futball-válogatottak drukkolni, mert, noha tudom, hallatlanul bárgyú így, a magyaroknak drukkolok.

Tótnak, horvátnak sem, akkor inkább német, legyenek a németek, őket úgyis mindenki utálja, többé-kevésbé a németek saját maguk is, amúgy sem tudnak futballozni, kivéve Günter Netzert.

Nem futballozni tudnak, hanem győzni, ez az elterjedt és meglepően széles körben frusztrációt okozó tény(kedés) pedig mégis inkább tetszik nekem.

Mint nem.

Ilyesmi primitív, végtelenül monoton maszatolás folyik az identitás körül.

Hasonlóan unalmas érdekességű ezen kívül még a Monarchia-nosztalgizálás, valamint a magukat nemzetieknek definiálók hihetetlenül ostobán vagy gonoszul meghúzott, ezáltal halálos fegyverre élesztett, határok fölötti folyamatos örvendezése/sopánkodása.

Ez az egész érdekesség engem hidegen hagy, viszont ebbe a diskurzusrendbe vagyunk zárva, mi *elgondoljuk* az igazságot: valamiként, úgy látszik, muszáj elgondolni, ha én közben lefordulok is az unalomtól a székről, annyira nem érdekel.

Mivel engem a következő dolgok érdekelnek: írás, nők, anyukám, barátkozás, a kertünkben, könyvvel az ölemben, a fű növéstét hallgatni, a *Götterdämmerung*ot hallgatni, tengerpart, különféle sör- és húskészítmények, Rómában vagy Berlinben lakni.

Bécsben is.
Az identitásom nem.
Az gyakorlódik magától.
Mint egy automata.
Az identitásommal megmondjam, mit teszek?
Birtoklom.

Az identitás birtok, és noha „*aki birtokol, azt birtokolják*” (Nietzsche), a birtok mégis *unalmas jó* dolog, birtokolni unalmasan jó, nem beszélve arról, hogy birtokolva lenni, az is milyen jó.

Beszélhetnénk még Hohenwart gróf és Auersperg herceg kormányairól, Beust gróf és Andrássy Gyula külpolitikájáról, Bosznia-Hercegovina 1878-as okkupációjáról és 1908-as annexiójáról, Jókairól, Mikszáthról és Krúdyról, akik nélkül nem is érdemes megérteni a Monarchiát, a Strudlhof-lépcsőről, Törless növendéknek az imaginárius számokkal, a négyzetgyök mínusz eggyel kapcsolatos problémájáról, Ottlik Gézáról, Ottlik iskolájáról, Thomas Bernhard *Wittgensteins Neffjéről*, Thomas Bernhardtól, Thomas Bernhardtól, Thomas Bernhardtól.

Vagy arról, hogy nagypapám miért hallgatta oly lelkesen Hitler beszédeit, és miért örült az Anschlussnak.

Arról, hogy Szenteste apám mindig megkereste Bécszet a nagy, zöldszemű, Orion világvevő rádiókon, addig csavargatta a gombot, míg be nem jött a *Wiener Sängerknaben*.

Dédszüleim egy része árva szót nem beszélt magyarul.

Az összes dédszülöm tudott németül, nagyszüleim egy része még igen, a szüleim alig.

Speciel az én családomat a Monarchia hozta össze.

A Monarchia hozta össze – *nebenbei* – magyarnak, és ha egykoron összejött volna a II. József-féle németesítés, egy közös nyelvi alapon megvalósuló, kisebbségi komplexusok nélküli nemzeti identifikálódás talán össze is tarthatta volna, egyben tartaná azt, ami most ilyen reménytelenül széttart, de se baj.

Én sem tudok németül, csupán vágyakozom.

Vissza nem.

Például hogy hangzana *másként* az, hogy *se baj*, nem?

Bretter Zoltán

14

„*Quatorze points, mais cela est un peu fort. Le bon Dieu n'en avait que dix.*” (Tizennégy pont, azért ez kissé erős. A Jóistennek nem volt, csak tíz.) –
Georges Clemenceau

A 14 pont idővel olyan aurát kapott, amely az önrendelkezés jogának meghirdetésével, a Népszövetség tervének elővezetésével végső soron megalapozta a demokratikus nemzetek szövetségét; századokra lefektette a nemzetközi jog morális szabályait. Maga Woodrow Wilsont pedig sokan úgy tartják számon, mint az önrendelkezés prófétáját. Ő az egyetlen amerikai elnök, akit a washingtoni Nemzeti Katedrálisban temettek el. Az évente, születésnapja alkalmából rendezett körmenet résztvevőiben csöndes fájdalom bujkál, hogy a szigorú presbiterianust csupán prófétaként, s szentként nem lehet tisztelni. Azt a széles körben terjedő, jótékony pletykát, hogy Wilson elnök 14 pontja sokat köszönhet Kant *Az örök béke*-tervezetének, majd még tüzetesen megvizsgáljuk.

Tehát próféta, aki a felvilágosodás eszméinek emelőin nevelkedve (sic!), új korszakba vezeti az emberiséget; átlép egy ismeretlen korba, s egy olyan területre jut, amelynek létezéséről tudomásunk sincs: mi még mindannyian azt gondoljuk, hogy a Föld lapos, és ismerjük a határait. A próféta nagyvonalúan eltekint a múlttól, a jelennel szemben kifeje-